

GÜMRÜKTE GÜNDEM

GÜMRÜK&TİCARET
DERGİSİ

Sayı:1 Yıl:2013

Sercan BAHADIR*
Yakup GÜNEŞ**

2013 yılı ilk çeyreği gümrük ve uluslararası ticaret uygulamalarındaki değişiklikler açısından oldukça hızlı başlamıştır. Özellikle gümrük işlemlerinin daha hızlı ve kolay yapılmasına ilişkin yasal düzenlemeler, Gümrük Kanunundaki değişiklikler ve Güney Kore Serbest Ticaret Anlaşmasının yürürlüğe girmesi bu dönemde en öne çıkan “Gümrükte Gündem” konularıdır.

Gümrük dünyasını yakından ilgilendiren bir gelişme de Avrupa Birliği (AB) ile Amerika Birleşik Devletleri (ABD) arasında görüşmeleri başlatılan Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığıdır. 2013 Şubat ayında, tarafların serbest ticaret anlaşması için görüşmelere başladığı ilan edilmiştir. Böylece dünya ticaretinin en büyük iki aktörü (dünya eşya hareketinin üçte biri ile dünya ticaret hacminin yüzde ellisi) arasında eşyaların serbestçe dolaşması yönünde bir çalışmaya başlanılmış olmaktadır.

Özellikle ABD ve AB arasında Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı'na giden süreçte imzalanması planlanan Serbest Ticaret Anlaşması, Türkiye ve AB arasındaki gümrük birliği anlaşması nedeniyle, ülkemiz açısından hayati bir önem taşımaktadır. Zira, bu serbest ticaret anlaşmasına Türkiye'nin dahil olup olmayacağı konusu halen netleşmemiştir. Türkiye'nin dahil olduğu bir serbest ticaret anlaşmasının olumlu yansımaları olacaktır. Bununla birlikte, Türkiye'nin dahil olmadığı bir ABD - AB serbest ticaret anlaşmasının imzalanması durumunda, asıl konu Türkiye'nin neler kaybedeceği hususudur. Bu hususların, 'Gümrükte Gündem' başlığımızın yakın zamandaki ana temalarından olacağı kanaatindeyiz.

* Eski Gümrük Müfettişi, EY Kıdemli Müdürü Sercan Bahadır
** Eski Gümrük Müfettişi, EY Müdürü Yakup Güneş

1. Yetkilendirilmiş Yükümlü Uygulaması Hayata Geçirildi

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 5'inci maddesine 5911 sayılı Kanunla eklenen 5/A maddesinde yetkilendirilmiş yükümlü statüsüne ilişkin yasal düzenleme yapılmış; aynı maddede, bu statüye ilişkin usul ve esasların Yönetmelikle düzenleneceği belirtilmişti. 10/01/2013 tarihli ve 28524 sayılı Resmi Gazete'de konuya ilişkin Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği yayımlanmış; böylece, yetkilendirilmiş yükümlü statüsüne yönelik tali mevzuat yürürlüğe girmiştir.

Uluslararası bir düzenleme olan yetkilendirilmiş yükümlü uygulaması, gümrük işlemlerinin yerinde gerçekleştirilmesi ve gümrük muayene işlemlerinin öncelikli yapılması gibi gümrük işlem maliyetini ciddi oranda azaltacak bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil I. YYS ile Sağlanan Avantajlar

Yukarıda bahsedilen hususlardan hareketle; yetkilendirilmiş yükümlü statüsünü, Türkiye Gümrük Bölgesi'nde ekonomik faaliyette bulunan yerleşik kişilere kolaylaştırılmış emniyet ve güvenle ilgili gümrük kontrollerinden veya gümrük mevzuatının öngördüğü basitleştirilmiş usullerden faydalanmak üzere Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından tanınan bir statü olarak tanımlamak mümkündür.

Onaylanmış Kişi Statü Belgesi (OKSB), gümrük mevzuatı kapsamında firmalara çeşitli kolaylıklar sağlayan, belirlenen koşulları karşılayan imalatçı firmalara verilen bir belgedir. Bu bağlamda, yetkilendirilmiş yükümlü statüsünün Onaylanmış Kişi Statü Belgesi ile ortak yönlerinin bulunduğu görülmektedir.

(Kıyas Tablosu)	OKSB	YYS
Başvuruda Cezalara Bakılma Süresi	2 Yıl Geriye	3 Yıl Geriye
İmalatçı olma koşulu	Var	Yok
Mavi Hat uygulaması	Var	Var
Eksik belge ve bilgiyle beyan izni	Var	Var
ATR Dolaşım belgesi düzenleme izni	Var	Var
Fatura beyanı veya EUR. MED fatura beyanı düzenleme izni	Yok	Var
Tam beyanlı yaygın basitleştirilmiş usulden yararlanma izni	Var	Var
Götürü teminat sistemi	Var	Var
Kısmi teminat sistemi	Var	Var
İhracatta yerinde gümrükleme	Yok	Var
İzinli gönderici yetkisi	Yok	Var
Geçerlilik Süresi	2 Yıl	Süresiz

Tablo I. YYS ile OKSB Kıyaslaması

1. Güney Kore ile İmzalanan Serbest Ticaret Anlaşması Yürürlüğe Girdi

01/08/2012 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Çerçeve Anlaşması" ile "Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Mal Ticareti Anlaşması" 01/05/2013 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Ülkemiz ile Kore arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmasının (STA) yürürlüğe girmesinin ardından, Kore'den yapılan ithalatlar ile bu ülkelere yapılan ihracatın tutar ve kompozisyonunda bir değişikliğe yol açması kaçınılmaz görülmektedir.

Bahse konu STA, tüm sanayi ürünlerinde azami yedi yılın sonunda gümrük vergilerinin karşılıklı olarak sıfırlanmasını öngörmektedir. İthalat vergilerinin kademeli olarak azalması, ithal edilen ürünlerin maliyetlerini de kademeli olarak azaltacağından, bu maliyet avantajının Kore ile ticaret yapan iş sahiplerine rekabet avantajı yaratacağı çok rahat ifade edilebilir.

Güney Kore'nin Avrupa Birliği ile imzaladığı STA 01/07/2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşma sayesinde, Güney Kore menşeli eşya AB'de serbest dolaşıma girerek Türkiye'ye gümrük vergisiz ithal edilebilirken Türk menşeli eşyanın Güney Kore'ye

gümrüksüz olarak ithal edilebilmesi mümkün değildir. Türkiye ekonomisi aleyhine oluşan bu durum, Türkiye – Güney Kore STA'sı ile çözümlenmiştir.

Diğer taraftan, Kore ile imzalanan STA'nın menşe ispatına yönelik kuralları, diğer STA'lardan farklı belirlenmiş; bu çerçevede, fatura, teslimat notu veya herhangi bir ticari belge üzerinde ihracatçı tarafından yapılan menşe beyanı yeterli görülmemiştir. Bu nedenle de, Kore'den yapılacak ithalat işlemlerinde ya da Kore'ye yapılacak ihracat işlemlerinde ürünlerin menşe kazanma koşullarının yerine getirilip getirilmediğinin kontrolü ayrı bir belge ile yapılmayacaktır. Bu durumda, iş sahiplerine eşyanın menşesinin belirlenmesi ve tespiti konusunda ayrı bir sorumluluk yüklenmediğinden anlaşmadaki menşe kurallarının sektör ve ürün bazında detaylı olarak analiz edilmesinde ve bu kurallara uyulduğundan emin olunmasında yarar görülmektedir.

2. Gümrük Kanunu'nda Değişiklik Yapıldı

Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 6455 sayılı Kanun 11/04/2013 tarihli 28615 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu değişikliğin ana konularından birini 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda yer alan kabahatlerin bu yasadan çıkartılarak 4458 sayılı Gümrük Kanununa eklenmesi oluşturmaktadır. Bu bağlamda gümrük işlemlerine ilişkin kabahatler Gümrük Kanunu'nda kaçakçılık suçları ise Kaçakçılık Kanunu'nda toplanmıştır. Daha önce Gümrük Kanunu'nda yer almayan yeni kabahat fiilleri de bu Kanun'da tanımlanmıştır. Örneğin, antrepo veya transit rejimine tabi tutulan eşyanın, beyan edilenden belirgin bir şekilde farklı cinsten olduğunun tespit edilmesinin yaptırıma tabi tutulması gibi.

Diğer bir öne çıkan değişiklik ise, Kanunda belirlenen şartlar altında birden fazla gümrük işlemi veya beyannamesine ilişkin ortaya çıkan gümrük vergileri ve para cezalarına, tek tahakkuk ve ceza kararı düzenleneceğinin hüküm altına alınmasıdır. Bu düzenleme aynı zamanda bu tebligatlara karşı idari itiraz ve idari yargı başvurularının da tek bir elden yapılabileceği anlamına gelmektedir.

Değişiklik ile getirilen yeni bir düzenleme ise, gümrük vergileri alacağına bağlı idari para cezalarının zamanaşımının, bu idari para cezalarına ilişkin gümrük vergilerinin zamanaşımına tabi olduğunun kabul edilmesidir. Böylece, şimdiki kadar gündeme gelen ve hukuki ihtilaflara neden olan vergi aslı zamanaşımına uğrarken, bu vergi aslı üzerinden hesaplanan para cezalarının zamanaşımına uğramaması ihtimali de ortadan kalkmıştır.